

Utbildningsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till utbildningsnämnden

Datum:
2020-02-13

Diarienummer:
KSN-2019-2062

Handläggare:
Katarina Håkansson
Sophie Boekhout

Svar på motion om diskrimineringsombud på alla skolor från Lovisa Johansson (FI) och Stina Jansson (FI)

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** avslå motionen.

Ärendet

Lovisa Johansson (FI) och Stina Jansson (FI) föreslår i en motion väckt 12 juni 2019 att

- alla skolor i kommunen ska ha ett diskrimineringsombud
- diskrimineringsombudet ska ha i uppdrag att stödja elever som blivit utsatta för diskriminering, att stödja lärare och övrig skolpersonal i arbetet mot diskriminering och trakasserier, och att driva samt att aktivt följa upp skolans likabehandlingsplaner och rutiner vid trakasserier
- diskrimineringsombudet ska ha kunskap i skoljuridik, barns utsatthet för våld och övergrepp, genus, funktionalitet, våld- och förtryck i namn av heder, sexuella övergrepp utförda av närstående vuxna, HBTQ och antirasism samt kompetens om samtal med barn.

Motionen återges som **bilaga**.

Beredning

Ärendet har beretts av utbildningsförvaltningen och kommunledningskontoret. Perspektiven för näringsliv, barn och jämställdhet bedöms inte relevanta med föreliggande förslag till beslut.

Föredragning

Skolan ska vara en plats där diskriminering och kränkande behandling inte tolereras. Skollagen innehåller ett regelverk för vilket ansvar som vilar på alla som arbetar i skolan, på elevhälsan, på rektor och på huvudman.

Alla som arbetar i förskolan och skolan, inklusive till exempel städ- och matsalspersonal, har enligt skollagen 6 kap 10 § ett ansvar att anmäla alla misstankar om att ett barn eller en elev kan ha utsatts för kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier till rektor. Rektor har vidare ansvaret att anmäla detta vidare till huvudman. Huvudmannen ska se till att alla uppgifter om att ett barn eller en elev kan ha utsatts för kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier utreds, och att åtgärder sätts in och följs upp, om det visar sig att misstankarna bekräftas. Åtgärderna ska leda till att den kränkande behandlingen upphör.

Enligt diskrimineringslagen 2 kap 7 § har skolor (utbildningsanordnare) dessutom mer specifikt en skyldighet att utreda och vidta åtgärder om ett barn eller en elev anser sig ha utsatts för trakasserier eller sexuella trakasserier i samband med verksamheten. I praktiken utför skolorna sina skyldigheter i denna lag på samma sätt som de anmäler och utreder händelser av kränkande behandling generellt. Skolorna i Uppsala har rutiner för detta arbete och följer upp och arbetar med åtgärder både på skolnivå och individuellt för att motverka kränkningar och diskriminering.

Enligt skollagen 6 kap 8 § ska huvudmannen också se till att alla förskolor och skolor varje år upprättar en plan mot diskriminering och kränkande behandling som innehåller en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året.

En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande årsplan. På samma sätt innehåller också diskrimineringslagen 3 kap 1-2 § ett krav på ett förebyggande och främjande arbete med aktiva åtgärder för att motverka diskriminering. I arbetet undersöker skolorna risker för diskriminering i verksamheten, analyserar dessa och tar fram åtgärder. På Uppsalas förskolor och skolor görs detta arbete samlat, så att risker både för diskriminering och trakasserier, men också för kränkande behandling undersöks, analyseras och åtgärdas i skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling.

Skolverket och Skolinspektionen har tidigare kritiserat olika metoder och program som skolor i Sverige köpt in och använt för att hantera kränkningar och diskriminering på sina skolor. En del av kritiken hade att göra med att ansvarsfrågan blir diffus då en gruppering på skolan får ett visst ansvar att axla delar eller hela arbetet mot kränkande behandling. Den övriga personalen på skolan, ibland även rektor, kunde då hänvisa till att dessa utsedda personer tog hand om arbetet. Det är tydligt i skollagen att det är rektor som ska ha kännedom om dessa uppgifter.

Utbildningsnämnden bedömer att det inte är förenligt med skollagen att förlägga ansvar på andra befattningshavare än de som anges i lagstiftningen. Det skulle också medföra risk för otydlighet både för elever, vårdnadshavare och för medarbetare i skolan.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt med föreliggande förslag till beslut.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 13 februari 2020
- Bilaga, Motion om diskrimineringsombud på alla skolor från Lovisa Johansson (FI) och Stina Jansson (FI)

Utbildningsförvaltningen

Susana Olsson Casas
Utbildningsdirektör

Motion: Diskrimineringsombud på alla skolor

En feministisk skolpolitik behöver säkra alla barn och ungas rätt till sin egen kropp. Idag har var femte elev har blivit utsatt för sexuella trakasserier (Friends), och mörkertalet är stort. I #metoo-upproppen #tystiklassen och #räckupphanden har många elever vittnat om sina erfarenheter av utsatthet. Mest utsatta för sexualbrott är unga kvinnor på 16–24 år. År 2016 uppgav 14 procent av dem att de utsatts för sexualbrott under året (Brå, "Våldtäkt och sexualbrott", 15/11-17). Siffrorna är alarmerande.

Personer av alla kön blir utsatta, men kvinnor är starkt överrepresenterade bland de utsatta, och män bland förövarna. Ett patriarkalt samhälle präglas just av idén att män har rätt till kvinnors kroppar.

Vi behöver göra skolan till en plats fri från våld och övergrepp. Ett viktigt steg är att elever som har blivit utsatta för sexuella trakasserier, kränkningar och trakasserier i skolan ska stöttas. Därför vill vi att skolan ska ha diskrimineringsombud för att stödja utsatta elever.

All skolpersonal har anmälningsskyldighet vid misstanke om sexuella trakasserier, och det är viktigt att detta ansvar tas på allvar och upprätthålls. Ur ett elevperspektiv kan det dock underlätta att även ha en specifik person som kan stötta och hjälpa den utsatta eleven. Ett diskrimineringsombud skulle även avlasta och stärka lärare och övrig skolpersonals arbete mot diskriminering och trakasserier.

Diskrimineringsombudet ska ha ansvar att aktivt implementera och följa upp skolans riktlinjer och rutiner i verksamheten för att förhindra trakasserier och sexuella trakasserier. Diskrimineringsombudet ska ingå i elevhälsoteamet och ha kompetens om samtal med barn samt kunskap om barns utsatthet för våld och övergrepp, genus, funktionalitet, våld- och förtryck i namn av heder, sexuella övergrepp utförda av närstående vuxna, HBTQ och antirasism.

Flickor ska ha samma rättigheter och möjligheter som pojkar, och alla ska ha makt över sin egen kropp. Det är det dags för #metoo att revolutionera skolan.

För att stärka arbetet mot diskriminering och trakasserier på våra skolor yrkar vi att:

- Alla skolor i kommunen ska ha ett diskrimineringsombud.
- Diskrimineringsombudet ska ha i uppdrag att stödja elever som blivit utsatta för diskriminering, att stödja lärare och övrig skolpersonal i arbetet mot diskriminering och trakasserier, och att driva samt att aktivt följa upp skolans likabehandlingsplaner och rutiner vid trakasserier.

- Diskrimineringsombudet ska ha kunskap i skoljuridik, barns utsatthet för våld och övergrepp, genus, funktionalitet, våld- och förtryck i namn av heder, sexuella övergrepp utförda av närstående vuxna, HBTQ och antirasism samt kompetens om samtal med barn.

Lovisa Johansson (F!)

Stina Jansson (F!)